

DUIN
jaargang 32, nr. 1
juni 2009

ISSN - 0168-7948

REDACTIE
BAS ARENS
PETER VAN DEN BERG
ANNELIES BOUTELLIER
JOOST BOUWMEESTER
CINDY BUTLER
MARTIN DE JONGE
ARJEN KOK
MONIEK LÖFFLER
FRANS MICKLINGHOFF
WIM REMMELZWAAL
JULIUS RÖNTGEN
LEO SPRUYT

HOOFDREDACTEUR
ARNOUD VAN DER MEULEN

VORMGEVING
RENÉ LENNAERTS,
AMSTERDAM

PRE-PRESS EN DRUK
HOOIBERG SALLAND,
DEVENTER

REDACTIE-ADRES
DUIN, Postbus 664
2300 AR Leiden
Tel: 071-5143719
Fax: idem
E-mail: stichting@duinbehoud.nl
www.duinbehoud.nl

BEZOEKADRES
Breestraat 89 A, Leiden

LOSSE NUMMERS
€ 6,- (themanummers € 7,-)

DONATEURSCHAP
beschermheer/vrouw vanaf € 100,-
instellingen € 40,-
particulieren € 21,-
65+ € 17,-

BETALINGEN
giro 40 162 98 ten name van
Stichting Duinbehoud te Leiden

ADVERTENTIES
Redactie DUIN
Tel. 071-5143719
E-mail: stichting@duinbehoud.nl

© Stichting Duinbehoud

Bij de voorkant:
Stengellose sleutelbloem. *Primula vulgaris* (foto: Joost Bouwmeester).
Normaal gesproken hebben we het bij planten niet snel over een aai-
baarheidsfactor. Bij de sleutelbloe-
men of *primula's* is daar wel degelijk
sprake van. In de kleuren cerise tot
diep blauwpaars wordt de plant dit
voorjaar weer massaal aan de consu-
ment aangeboden, terwijl de wilde
plant, waar eindeloos mee gekruist
is, moederziel alleen in het binnen-
duinrandbos en op landgoederen
staat en het helaas zonder al die aan-
dacht moet stellen. Duinbehoud
heeft zich ontfemd over deze plant
door voor behoud van zijn biotoop
te strijden.

iNHoud

EEN STUIVENDE STUIFDIJK / BLADZIJDE 4

In de Kwade Hoek op Goeree mag een oude zanddijk gaan stuiven. Veel zand is afgegraven om zwakke schakel het 'Flauwe Werk' te versterken.

DUINKONIJN LIJKT ZICH TE HERSTELLEN / BLADZIJDE 6

Zijn sommige konijnen resistent geworden tegen het VHS-virus? Licht herstel van de populatie geeft enige hoop, maar is dit wel terecht?

ECOLOGISCHE ZONE IN GEVAAR / BLADZIJDE 14

Woningbouw op het voormalige vliegveld Valkenburg. Natuurorganisaties en omwonenden mogen meepraten. Maar in hoeverre wordt er naar ze geluisterd?

KUSTVERDEDIGING, SUPPLETIES EN NATUUR / BLADZIJDE 18

Extra zand op de kust is goed voor de natuur. Maar er zijn ook bezwaren. Voor- en nadelen worden komende tijd onderzocht.

EN VERDER...

- 2 De weg kwijt... (column)
- 3 'DUIN' in beweging
- 8 Dwars door de duinen
- 10 Kruistocht van de meidoorn
- 12 DuinBrand
- 16 Uniek karakter AWD bedreigd
- 17 Boekrecensie: Wilde Konijnen / Marijke Drees e.a.
- 20 Alles foet elkaar

'DUIN' in beweging

Duinen zijn dynamisch. Ze verstuiven en veranderen. Maar ook het blad DUIN staat niet stil. Het oude en vertrouwde periodiek - nu in zijn tweeëndertigste jaargang - slaat een nieuwe weg in. Er is een nieuwe, enthousiaste redactie, met tal van ideeën en plannen om het blad bij de tijd en aantrekkelijk te maken en te houden. Hier en daar de vertrouwde gedegen artikelen, commentaren en duinnieuwtjes, daarnaast meer aandacht voor de schoonheid van het duin, de planten, de dieren en het landschap, en meer aantrekkelijke foto's. Meer focus ook op mensen die in de duinen werken, op de wandelaar en de natuurliefhebber. We willen in ongeveer twee jaar het nieuwe DUIN gestalte geven. Met het verjongde blad willen we een veel grotere groep mensen bereiken, niet alleen duinonderzoekers en duinbeschermers, maar ook de 'gewone', regelmatige bezoeker van het dungebied. Reageer alstublieft, doe suggesties voor rubrieken, geef een tip voor een leuk artikel(tje). Meldt u aan als schrijver, fotograaf of redactielid. Vergeet ook niet uw buurman en uw tante abonnee/donateur te maken. Maar vooral: geniet... van de duinen en van DUIN!

De redactie

Wilt u **donateur** worden van Stichting Duinbehoud en gratis het tijdschrift DUIN ontvangen? Bel dan tijdens kantooruren naar 071-5143719 of e-mail naar: secretariaat@duinbehoud.nl

Opzeggingen vóór 1 november van het lopende jaar schriftelijk of per e-mail (secretariaat@duinbehoud.nl) indienen. Als na 1 november van het lopende jaar wordt opgezegd, loopt uw donateurschap tot en met 31 december van het volgende jaar.

Alles fopt elkaar

In kreupelbosjes zijn ze vaak te vinden: glanzende houtmieren. Ze zijn familie van de zwartbruine wegmier, bekend van in en om ons huis, maar de werksters zijn glanzend zwart en iets groter. Ze volgen heel precies elkaars spoor. Dat is een geurspoor. Eén streep dwars op hun spoor in het zand en ze zijn radeloos: hun geurspoor is verbroken.

Rode bosmieren hebben betere ogen. Deze mieren, bekend om hun mierenhopen, hebben een breder spoor. Met een spiegeltje schijnen ze gefopt te kunnen worden: noord wordt zuid en zuid wordt noord, zo te zien.

Beide mierensoorten behoren tot de schubmieren, evenals ongeveer de helft van onze mierensoorten. Vrijwel alle andere soorten zijn knooppieren. Zij hebben tussen borststuk en achterlijf als verbinding twee knooppjes. Ook knooppieren communiceren met geuren en vele kunnen redelijk zien. Zij gebruiken echter nóg een mogelijkheid: geluid. Het is een soort raspgeluid, zoals sprinkhanen maken. Het raspje zit aan het achterlijf van de knooppier; de laatste knoop wrijft er overheen. Met het oor vrijwel op de grond heb ik het kunnen horen. Het leek of ik illegaal een gesprek afluisterde. Met de huidige technieken heeft men het geluid vast kunnen leggen en via een miniluidsprekertje aan de mieren aangeboden. Bij het geluid van een koningin groepeerden de mieren zich om de luidspreker, blijkbaar 'om de koningin te beschermen'. Zodra het werkstergeluid afgedraaid werd, verspreidden ze zich weer. Een rupsensoort bleek zich met fopgeluiden veilig in het nest te kunnen binnenwerken om zich te kunnen laten verwennen.

Sinds kort komt de rode bosmier weer voor in de Amsterdamse Waterleidingduinen. Zoiets gaat niet vanzelf: de koningin moet zich op laten nemen in het nest van een andere mierensoort (grauwzwarte mier) en de koningin ervan doodbijten. De grauwzwarte werksters verzorgen haar broed. Zo ontstaat een nest van bosmieren. Idem dito voor de glanzende houtmier, die nieuwe gebieden veroverd via de gele schaduwmier. En die gele schaduwmier? Via de zwartbruine wegmier!

Peter van den Berg

(foto: Eric Wanders)

